

GYERMEKÁLDÁS A MAI KATOLIKUS HÁZASSÁGBAN

Aki ma a házasság válságáról beszél, nyitott kapukat döngtet. A házasság megoldatlan problémái sokkal ismertebbek, mintsem bárkit is emlékeztetni kellene rájuk. S a válság eseménye mégsem helyes. Van benne valami pátosz, fáradság, reménytelenség és sokszor igazolási törekvés is annak megmagyarázásására, hogy miért nem küzd valaki az eszmény megvalósításáért.

Helytelen volna a bajokat naiv derűlátással tagadni, de felnagyítani is s ezáltal orvoslásukról lemondani. Azzal a józan tárgyilagossággal kell a problémákat kezelni, amely a jelen század nagy pápai megnyilatkozásai-ból annyira kiérezhető. Az ezekből sugárzó megértés, következetesség és elvhűség oldja meg számunkra a súlyos kérdéseket.

Kiindulásul meg kell állapítanunk, hogy a világ nagy átalakulása a házasság intézményére is hatást gyakorol s nemcsak gondolkodók, hanem kisemberek tömegei is eddig nem ismert problémák elé kerülnek. Újdonság a család zártságának felbomlása, az ún. személyi házasság kérdése, de kétségtelenül valamennyi között egyik legnehezebb és legkínzóbb a gyermekáldás gondja és ezzel kapcsolatban a házaseset tisztaságának kérdése.

A gyermekáldás és gond együttes említése talán paradoxonnak tetszik, mégis szösz szerint értendő. Jóakarátú ember szereti a gyermeket, vágyik is utána, de lakásínsége, egészségi és anyagi nehézségei miatt aggodalommal gondol egy esetleges újabb kis vendég beköszöntésére. Kétségtelen, hogy a mai embert a gyermek ellen hangolja megnövekedett igénye, a félelem, hogy a család szaporodásával esetleg csökkenhet az egy főre jutó jövedelem és környezetének példája is. Az is igaz, hogy ma — éppen a technika korában — igen könnyen kimondják a lehetetlent, mégsem tagadható, hogy sok áldozatos család gyötrődik a probléma súlya alatt. Az az ember benyomása, hogy a betegség állapottá vált s ha talán egy idő óta nem is rosszabbodik, de nem is javul.

A sötétenlátók inkább rosszabbodást konstatálnak s ha némi túlzás is van megállapításaikban, tény az, hogy a házastársi jogokkal való visszaélés és az elindult életnek csírájában való eltíprása soha nem tapasztalt méreteket öltött. A mai értelemben vett visszaélések régi imakönyvek lelkítükreikben elő sem fordulnak s a bűnbánati szónoklatok témaköréből is hiányoznak. Miért éppen a mi korunknak kell ezzel a problémával küzdeni?

A történeti háttér

A teljes igazság kedvéért nem szabad elfeledni azt a tényt, hogy valamikor a gyermekhalandóság hihetetlenül nagyobb mértékű volt, mint ma, amikor az orvostudomány jóformán minden világrajrott életet ment a korai pusztulástól. A középkori Európában a gyermekhalandóság 80%-os, s ez a szám a tizenkilencedik század elején még mindig 41%-nál mozog. Ilyen körülmények között nyilvánvalóan nem lehet probléma a házasság termékenységé, ha másfajta szexuális eltévelyedés nem is hiányzik a bűnlajtromból. A Teremtőnek sokasodást parancsoló akarata és az ösztönélet egyensúlya megvan. Ma pedig a civilizáció következtében ez az egyensúly bomlott meg. Ma „nincs szükség” nagyszámú gyermekekre.

Ez ugyan helytelen következtetés, de a mindent racionalizálni akaró tizenkilencedik század ide jutott. A huszadik század aztán ezt a gondolatvilágot kapta örökségül és még valamit: egy áldozattól fázó, önző szellemet.

Ez a legjobban filiszteri hajlandóságúnak mondható szemlélet korántsem egy társadalmi osztály tulajdonsága, hanem a széles rétegekre is jellemző. A legtöbb embernek ideálja a kényelmes, lehetőleg áldozatok nélkül berendezett élet. A nagy elpuhultságban azután az életet nem eszményekhez mérik, hanem azokat igyekeznek igényeikhez faragni. A nagy transzcendens távlatokat nem látják, vagy ha ismerik is, pl. a gyermekkori hittan emlékeként, alig válik bennük hatékonyá. A házasság egyszerű életkeretté degradálódik s csak arra való, hogy az egyén kényelmét biztosítsa. A szexuális örömszerzés jogát a „természetesség” nevében követelik, de különös logikájukat nem bántja, ha ugyanakkor a házasság legtermészetesebb gyümölcse, a gyermek ellen természetellenes eszközökkel védekeznek. Mégis rejlik az egész, látszólag nemtörődöm magatartás és életfelfogás mögött valami bizonytalanság s ezért keresik tekintélyek jóváhagyását is.

Az Egyház és a természettörvény szava

Gyakran elhangzik a kérdés: A felvetett kérdéssel kapcsolatban mi az Anyaszentegyház álláspontja ?

A legfőbb tanítóhivatal nem is hallgathat, hiszen a hit és erkölcs tisztaságának megőrzése természetszerű feladata. A házasság problémáiról szól XI. Pius pápa immár klasszikussá vált Casti Connubii enciklikája és XII. Pius nagy visszhangot keltő beszéde, amelyet a római születésznők kongresszusa alkalmából mondott 1951. október 29-én. (Ez utóbbi a Vigilia 1952. év márciusi számában Ohmacht Nándor: A keresztény házasság égető kérdéseiről címmel ismertette.) A rövidebb lélekzetű és elszórt nyilatkozatokat bajos volna megszámlálni s ha még mindezekhez hozzávesszük a püspökök körleveleit, szentbeszédek és jegyesoktatások sokaságát, a tudományos igényű és a gyakorlati irányú erkölcstani műveket, folyóiratcikkeket stb., nem mondhatjuk, hogy az Anyaszentegyház nem hallatja szavát s nem törődik hívei nehézségeivel.

Sajnálatos azonban, hogy kivülálló, de sokszor az Egyház gyenge gyermekei is úgy fogadják a kapott elirányítást, mintha világi testületek és szervezetek szabályrendszere volna, amely a körülmények szerint módosítható. Innen aztán a méltatlankodás, hogy az Egyház „szívtelen, elmaradott, nem érti meg a szorult helyzetet” stb. s méltatlannak találják, hogy az Anyaszentegyház most is engedelmességet kíván.

Amíg valaki nem természetfeletti eredetű és rendeltetésű társaságot lát az Anyaszentegyházban, gondolkodhatik így, de ha elfogulatlan, rá fog döbbenni, hogy a nagy következetességgel képviselt elvek mélyen a természettörvényben gyökereznek, sőt a legtöbbször csupán azok konkrétabb megfogalmazását jelentik. Az igazságnak ezt az oldalát azok számára is jó hangsúlyoznunk, akik nemcsak szóban, hanem tényleg is „hívek”, mert ez is nyomós indíték lehet a parancs formájában közölt természettörvény megtartására. Az Anyaszentegyház álláspontja sohasem lehet más, mint a Természet Urának álláspontja, aki nemcsak a kinyilatkoztatásban, hanem a természet törvényei által is megmutatja akarátát. Aki a teremtett dolgokat lényegükkel ellenkező módon használja, szembekeverül azok alkotójával is. Ezt kell a házasság egyes mozzanatainál is belátnunk.

A házasság áldásai

A katolikus Anyaszentegyházat többször megvádolták azzal, hogy a házasság egyetlen céljának a gyermekáldást tartja s ezáltal olyan sok lemondással és áldozattal kirakott életútra irányítja híveit, amelyet a nagy többség nem bír el s emiatt esetleg hosszú évekre bűnös életmódot kénytelen választani.

A felelet abból indul ki, hogy más a házasság alapértelme és célja. A vád első részét azonnal vissza lehet utasítani, mert a tények ereje megtöri. Ha t. i. a házasság egyetlen értelme kizárólag a gyermekáldás volna, akkor az Egyház nem járulhatna hozzá pl. idősek házasságkötéséhez, ahol maga a természet kizárja a gyermeket. Márpedig ilyen tilalom nincs. A hivatalos nyilatkozatok is a vád ellen szólnak. XI. Pius pápa körlevelében olvasható: „A hitvesi szeretet a keresztény házasságban fő helyet foglal el.” A Catechismus Romanus szerint a házastársak mélyebb és kölcsönös kiegészítését és egymás segítségét joggal lehet a házasság alapvető értelmének mondani.

A vád második felét az egész dolgozat cáfolja, de célokat nézve külön is ki kell emelnünk, hogy a házasságot valóban az emberi nem életfájának szánta a Teremtő s ez a cél világosan következik alapjellegeből (abból, hogy a házasság a nemek különbségén alapuló életközösség). de nem ez az egyetlen célja. Az Egyházi Törvénykönyv tömör kijelentése szerint a házasságnak hármas áldása van: a gyermekáldás, a hűség áldása (egymás kiegészítése) és az orvosság áldása (az ösztönös természet megfékezése). (V. ö. 1013. canon.) Hamis útra tévedt, aki a felsorolt célok közül bármelyiket is általánosítja a másik kettő rovására. Az elsődleges célt illetően tévedtek a faji elgondolás hívei, a másodikat illetően a filiszteri gondolkodás képviselői, a harmadikat illetően minden idő hedonistái. A házasság akkor válik az egyén számára harmóniát biztosító életközösséggé, ha a három cél összhangban van egymással. A házastársak kizárólagos joga, az érintkezés is megfelel a hármas célnak, ha a cél bármelyik mozzanatát intendálja is valaki, és a másik két cél megvalósulását akaratlagosan nem zárja ki cselekedetéből. Élhet valaki ezzel a joggal pl. azért, hogy házastársa iránti szeretetét és ragaszkodását megmutassa. Ha közben nem tesz olyat, ami az új élet elindulását eleve megghiúsítaná, cselekedete természetesen mondható, tehát erkölcsileg is megengedett, mert jó.

A visszaélés természetellenes

A szorosan vett házaselettel kapcsolatban azt tanítja az Anyaszentegyház, hogy a házasi érintkezésben minden olyan tett, amely egyenesen a fogamzás meggátolására irányul, ellenkezik az Istennek kinyilatkoztatott és természetbe írt törvényével, tehát halálos bűn. Nyilvánvaló, hogy minden eszköz és a házaseletnek olyan módja, amely a csirasejtek egyesülésének a lehetőségét kizárja, a természet törvényeinek is ellenjére jár. Csattanós formában tanúsítja ezt az újabb orvostudomány, amely jól ismeri a visszaélés testi következményeit. (Lásd Vigilia 1958. év novemberi szám.) A lelki és szellemi károkat nem lehet ugyan adatszerűen kimutatni, de a mélyebb emberismeret belátja, milyen következményekkel jár, ha a lélek önzővé és élveteggé válik. Az Isten ítélete is szigorú: a bibliai Onánnak halállal kellett lakolnia bűnéért, mivel „undok dolgot cselekedett”. (Gen. 38, 9.)

Az ilyen dolog akkor is rossz marad, ha a cselekvő szándékától és

körülményeitől eltekintünk. Pedig „semmiféle ok, még a legsúlyosabb sem teheti természetessé és tisztességgé, ami önmagában természetellenes... A természet ellen vétének és belső lényegében ocsmány és tisztességtelen dolgot tesznek azok, akik annak természetes célját és hatását megghiúsítják”, mondja XI. Pius pápának a házasságról szóló körlevele. Ha valaki bűnös eszközzel akarna megengedett dolgot elérni, pl. nehéz helyzetéből megszabadulni, egyik oldalról hódolattal illetné Istent, másik oldalról sértéssel. Ő pedig az ilyen felemás lelkületet nem tűri.

Kiút a nehézségből

Az Egyháznak ez a szigorú álláspontja mégsem rigorizmus, sem azt nem jelenti, hogy a házasság gyakorlása csak akkor megengedett, ha új élet fakasztását tűzi ki célul, mert „nem cselekszenek a természet ellenére azok, akik természetes módon élnek ugyan házassági jogukkal, jóllehet tetteikből természetes körülmények miatt, akár bizonyos idők miatt, akár bizonyos rátermettségi hiányok miatt nem keletkezhetik új élet” — jelenti ki az előbb idézett enciklika. (Acta Ap. Sedis 1930. év 582. p.) Ez a megfontolás adja kezünkbe a problémák megoldásának kulcsát.

Az enciklika megjelenésének esztendejében, 1930-ban, szakkörökben már élénken figyelték annak a kutatási törekvésnek eredményeit, amely azt vizsgálta, hogy melyek azok az idők, amelyekben a szervezet lehetőséget nyújt a fogamzásra. Önkéntelenül is arra kell gondolnunk, hogy a Szentatya a „bizonyos időket” említve erre, az Ogino és Knaus nevéhez fűződő elméletre utalt. (Ismeretes, hogy Ogino és Knaus előtt már Capello is foglalkozott a kérdéssel, de téves alapokból indult ki s ezért nem jutott helyes eredményre.) A kutatás t. i. egyáltalán nem elméleti jellegű, hanem házasemberek számára is lehetőséget nyújt, hogy amennyiben nem kívánnak gyermeket, ezekben az időkben éljenek jogaikkal. Hogy az elgondolás élettani sikon mennyiben váltja be a hozzáfűzött reményeket, azt megállapítani az orvostudomány dolga, de hogy szabad-e élni vele, s ha igen, milyen körülmények között, ezt az erkölcstannak kell eldöntenie.

Az igenlő felelet ma már köztudomású (már ami az erkölcsi megengedettséget illeti), de azt még katolikusok sem látják mindig világosan, hogy miért nem tilos ez és miért bűnösök a már említett eljárások. Az előbbiekből, némi összevetés után erre a kérdésre is tudunk megnyugtató feleletet adni.

Mindenekelőtt azt kell látnunk, hogy az új eljárás mód megfelel-e a természet törvényeinek, vagy nem. Kétségtelen, hogy a módszer alkalmazása semmit sem változtat a házasság lényegén, mert a házastársak semmi olyat nem tesznek, ami útját állná az életcsírák találkozásának. A fogamzást ebben az esetben maga a természet akadályozza meg, tehát az eljárás lényegesen különbözik a neomalthuzianusok és más rokon elgondolások védekezésére ajánlott módjaitól. Azoknál *meggátolják* a fogamzást, itt csupán *elkerülik*. Az időszakos megtartóztatás tehát megfelel a természettörvénynek s mint ilyen erkölcsileg is kifogástalan.

Ha a házasember a terméketlen időszakban él jogával, nem esik csorba a hármasként, mert ha nem is indul el új élet, de a szeretet növelése és az alsóbb erosz megfékezése is célja a házasságnak. Ezenkívül újabban mutattak rá arra az eddig figyelembe nem vett tényre, hogy a normális házasság a női szervezetre kedvező hormonális hatást gyakorol

(sperma-abszorpció), tehát még élettani síkon sem hiábavaló, míg a viszsaélés ezt is megakadályozza.

Hogy a módszer felhasználása milyen körülmények között megengedett s milyen indítéknak kell mögötte állni, azt hol szigorúbban, hol kevésbé szigorúan bírálták el az erkölcsstan szakemberei (Ude és Mayer véleménye Heymeijer engedékenyebb álláspontjával szemben), de mindez az ő magánvéleményük volt és nem az Anyaszentegyház hivatalos álláspontja. Végülis az a tanúság szűrődött le munkáikból, hogy az időszakos megtartóztatás sincs egészen az ember tetszésére bízva, hanem megfelelően súlyos erkölcsi ok szükséges az igénybevételéhez. Ha pl. a Teremtő iránti szolgálatkészség hiánya, áldozatoktól való félelem stb. készletet valakit a módszer alkalmazására, vétkезik, de nem a hatodik, hanem az első parancs ellen.

A bizonytalanság XII. Pius pápa említett nagy beszéde óta megszűnt s amit mond, az már nem magánvélemény, hanem, ha nem is a legünnepélyesebb formájú, de mégis hivatalos egyházi tanítás. A Szentatya nevével nevezve az eljárást és kifejti, hogy súlyos egészségi, fajegészségi, gazdasági és társadalmi okok hosszabb-rövidebb időre, esetleg mindvégig felmentik a házasságok az elsődleges házassági cél szolgálatától. (Acta Apostolicae Sedis 1951. év p. 846.) Ennek nyomán sorolnak fel a moralisták néhány nyomós okot, pl. ha a családja beteg, vagy kiméltre szorul, de lakásnég, vallási és erkölcsi károsodás veszélye, nagy szegénység stb. is indokolja az időszakos megtartóztatást. A felsorolás nem kimerítő, de a hívőnek módjában áll nehézségével gyóntatóhoz fordulni, a gyóntató pedig ítéletalkotásához használható analogiákat talál az erkölcsstani kézikönyvek rokon témákkal foglalkozó fejezeteiben. (Pl. Noldin *De castitate* n. 74.) Az Anyaszentegyház korántsem olyan szívtelen, mint némelyek gondolják: ime nehéz helyzetekben is tud utat mutatni jóakarató embereknek.

Az erkölcsstani kutatás ezzel teljesítette feladatát: kimutatta, hogy a felvetett kérdés összeegyeztethető Isten és az általa alkotott természet törvényeivel s a végleges eredményeket lerögzítő két pápai nyilatkozat minden időre alapul szolgál a később felmerülő kérdések eldöntésére.

A termékeny idő kiszámítása

Nyilvánvaló, hogy a házasembereket az elvek tisztázása mellett leginkább az foglalkoztatja, hogy mit kell tenniök, ha élni akarnak ezzel a ritmusmódszernek nevezett eljárással. A Vigilia nem zárkozhat el ez elől a sok irányból befutott kérdés megválaszolása elől sem, annál is inkább nem, mert annak idején a nagytekintélyű katolikus folyóirat, a *Stimmen der Zeit* sem zárkozott el élettani adatok közlése elől, sőt ez a P. Heymeijer S. J. tollából származó írás nálunk is megjelent a *Katolikus Szemle* 1934. év 4. számában.

A házasságoknak tisztában kell lenniök azzal, hogy az új élet elindulása szakaszosan megismétlődő élettani folyamatok függvénye. Ez a szakasz a női szervezet életritmusát követi s a neve „női hónap”, vagy idegen eredetű, de bevett és ismert kifejezéssel: ciklus, periódus.

A gyakorlat a következő alapelvekre támaszkodik: 1. A női életsúra a petefészkekből való kipattanása után (tüszőrepedés, *ovuláció*) néhány óráig termékenyíthető meg, utána elhal. 2. Ez az elindulás a következő havi vérzés előtti 15-ik napon történik. 3. A női szervezetbe jutott termékenyítő férfisejtek alig valamivel több, mint harminc óráig termékenyítőképeseek.

Ezekből az adatokból az a meglepő következtetés vonható le, hogy a termékeny idő igen rövid, tehát a házasoknak elméletileg ebben az időben kellene tartózkodniok egymástól, hogy elkerüljék a fogamzást. A gyakorlatban azonban nem oldható meg ilyen egyszerűen a probléma, mert a női hónapok hosszúsága csak nagyjából állandó s néhány napi ingadozás egészen gyakori, azonkívül a tüszőrepedést többnyire nem kísérik feltűnő jelek. Ezért a termékeny idő megállapítására a mindennapi életben három lehetőség áll rendelkezésünkre: a ciklusnaptár vezetése, a testhőmérséklet pontos feljegyzése és a tüszőrepedés — többnyire elmosódó — tüneteinek tudatos, pontos megfigyelése.

Először is minden nőnek meg kell tudni állapítani ciklushosszúságának egyéni jellegét. Ez úgy történik, hogy naptárába legalább egy éven keresztül feljegyzi havi vérzésének napjait és a legfontosabb életmódváltásokat, betegségeket, utazásokat, megrázóbb lelki élményeit, testi túlerőltetést stb., tehát mindazt, ami élettani egyensúlyát megzavarhatja. Az időadatokból azután táblázatot, ún. *cikluskalendáriumot* készít. (Ismeretes, hogy a női hónap első napjának azt tekintjük, amelyen a vérzés teljes élénkséggel megindul, utolsónak pedig a következő ciklus előtti napot.) A menstruációs dátumokat és a női hónapokat úgy sorakoztatja egymás alá, hogy mindegyik külön sorba kerüljön. A havi vérzés első napját függőleges, időtartamát vízszintes vonallal jelölje. Majd minden ciklus végétől vissza kell számítani a 13.—16. napot, mert erre az időre eshet az ovuláció. (Az előbb említett 15. nap-hoz Smulders szerint az esetleges egyéni eltéréseket is hozzászámítjuk.) Az ovuláció lehetőségét az ábrán piros „o” betűvel jelezzük. Végül a legrövidebb ciklus „o” jelei elé három nappal (a férfi termékenyítő sejtjeinek élettartama, meg egy biztonságos nap) és a leghosszabb ciklus „o” jelei után egy nappal függőleges piros vonalat húzunk. Ezáltal megtudjuk, hogy a táblázat elkészítésének hónapjai alatt mikor volt termékeny, ill. terméketlen az asszony. Mivel azonban a ciklus általában a megfigyelt határok között ingadozik, a két színes vonal által jelzett idő a jövő számára is irányadó. Az asszony továbbra is ezekben a napokban lesz fogamzóképes, tehát szükség esetén ezek lesznek a megtartóztatás napjai. (Lásd I. számú melléklet.)

Sajnos olyan esetekben, amikor a havi vérzések ideje nagy egyéni ingadozást mutat és a (két színes vonal által jelzett) fogamzási lehetőség igen kiszélesedik, ez a számítási mód felmondja a szolgálatot. Terhesség és szoptatás után, továbbá az említett életmódváltások következtében megváltozhat a ciklus egyéni jellege. Ilyen esetekben, valamint akkor, ha váratlanul áll be komoly ok, amely miatt a házasoknak tartózkodniok kell a gyermekáldástól s nincs lehetőség az egy évi feljegyzések kiváráshoz, — a fenti eljárást kibővítő második számú módszerhez kell fordulnunk.

Az ovulációt ti. a test hőmérsékletének változása is jelzi. Ennek mérése a legalkalmasabb módon a következőképpen történhet: a mérést mindig ugyanazzal a kipróbált, pontos hőmérővel, a szájban, a nyelv alatt kell végezni reggel, közvetlenül ébredés után, ugyanabban az időben. Az eredményt azonnal fel kell jegyezni. (A mérés céljaira a végbéltemperatura is megfelelő.) Ezt a fajta hőmérsékletet *alaphőmérsékletnek*, vagy bazális temperaturának nevezzük. Ha valaki nem tartja be pontosan a szabályokat, mérésének eredményei *teljesen hasznavehetetlenek*. A mérésre naponta mindössze öt perccel kell fordítani s ez sem túl nagy megterhelést, sem idővesztéséget nem jelent, a fáradozást pedig megéri.

A hőmérséklet ábrázolása áttekinthetőség céljából grafikusán történjék. A kockás papír felső szélére írjuk a napokat, balkéz felől a fo-

kokat. Egy beosztás egy tized fokot jelent. Bejegyzés után a napi hőmérsékletnek megfelelő pontokat összekötjük. A mintául szolgáló II. sz. mellékletről azonnal leolvasható, hogy a hőmérséklet a női hónap első szakaszában alacsonyabb, majd az ovuláció után kb. fél fokkal emelkedik és a következő vérzésig ezen a magasabb szinten marad. Az ovuláció napján néha még mélyebbre száll a temperatura, mint az első szakaszban volt.

A táblázatban látható piros vonalak a termékeny időt jelzik, beleértve a biztonsági napokat is.

Az alaphőmérséklet egyéni jellegének megismerése lényegesen kiszélesíti az élettani születésszabályozás alkalmazhatóságát és erősen fokozza biztonságát. Hacsak a hőmenet nem kimondottan jellegzetes, csak néhány hónapon át készített ciklusnaptár adataival párhuzamosan szabad értékelni s legalább az első időben hozzáértő orvos tanácsát ajánlatos kikérni.

A termékeny idő megállapítását egyes esetekben lényegesen megkönnyíti, ha az előző két módszer mellett alkalmazzuk a harmadikat is, amely abból áll, hogy tudatosan figyeli a nő az ovuláció elmosódó tüneteit. Ezen idő alatt némely asszonynál enyhe vérzés lép fel; de ennél gyakoribb a szokatlanul nyúlós, üvegszerű váladékképződés. Másoknál lágyék és deréktáji fájdalom, fáradtság, ingerlékenység hívja fel a figyelmet, hogy most történik a pete kipattanása. A tüsszörepedést követő időben az asszonyok többnyire feszülést éreznek keblükben.

E tünetek rendszeres feljegyzése által sokszor könnyebb az ovuláció felismerése, mert az ismétlődés lehetőségét nyújt a jelekből való következtetésre. Egy japán klinika orvosnői pl. 70%-ban észlelték ovulációjuk idejét. (Hisao Ito.) Holt szerint a holland asszonyok 75%-a képes erre a megfigyelésre.

A fogamzás elkerülése céljából a tünetek észlelése után még három biztonsági napon át ajánlatos a megtartóztatás.

Az eljárás biztonsága

A három eljárás segítségével és együttes alkalmazásával a nem kívánt terhesség elkerülhető. A biztonság fokára nézve vannak még a szakemberek között viták, de a kételkedők tábora mindinkább kisebbedik. Latz, Reiner, Smulders és mások ezres statisztikai állnak az elmélet mellett sok szerző rossz véleményével szemben. A biztonság természetesen nem százszázalékos, hiszen élettani szabályokkal van dolgunk s az életfolyamatok változékonyak. Azonban az is köztudomású, hogy a fogamzásgátló eljárások sem biztonságosak s míg azok káros hatást gyakorolhatnak a szervezetre, ez teljesen ártalmatlan.

A számítást megzavarhatja, ha a ciklus elnyúlik, vagy megrövidül s esetleg, ha a pete érésében áll be zavar. Ezek a folyamatok szerencsére ritkák. A váratlan fogamzás leggyakoribb oka az, hogy a házaspár nem pontosan végzik a megfigyeléseket és elvétik a számítást. Ha azonban pontosan betartják az élettani születésszabályozás szabályait, annak biztonsága a fogamzásgátlás legbiztosabbnak tartott módjait is megközelíti.

Ha az asszony csak nagyjából ismeri ciklusainak hosszúságát, vagy a ciklusmenet előreláthatólag változik (pl. szülés után), a biztonság lényegesen csökken. Ilyen esetekben a terméketlen napok becslése óvatosságot kíván meg. Bizonytalan esetekben legfeljebb azon az öt napon át ajánlható a házaset, amely a legkésőbbben várható mensést közvetlenül megelőzi. A keret aztán folytonosan tágítható a ciklusnaptár, vagy a hőmenet mindjobban gyarapodó adatainak arányában. A módszer élettani biz-

tonsága annál nagyobb, mennél több adat áll az ember rendelkezésére a számítások elvégzéséhez s ezért az édesanyák jól teszik, ha felserdült lányukat idejében ránevelik, hogy a női hónapok történéseit figyeljék s arról mindig készítsenek feljegyzést is, ill. a ciklusnaptárt az érettség egész idejében vezessék.

Az elvek és az élet találkoznak

A probléma gyakorlati megoldásában-valóban jelentős része van a nevelésnek, de nemcsak élettani ismereteket kell a növekvő embernek nyújtanunk, hanem — főleg a férfiifjúsággal — meg kell értetnünk, hogy a házasság sikere legelsősorban a jellem és lelki erő kérdése.

A teológiai és orvosi álláspont közös nevezőre jutása egyébként arra is szép példa, hogy elfogulatlan, csak az igazságot kutató utak előbb-utóbb összefutnak, s ez nemcsak az igazságot teszi felismerhetőbbé, hanem a küszködő ember is segítséget kap általa életének harmonikus kialakításához. Se az orvostudománytól, se az Isten törvényétől ne várja senki, hogy az önfegyelmezéstől és áldozathozattól felmentést adjon, vagy azokat az életből kiküszöbölje. Ez azért sem volna lehetséges, mert a házasság a legteljesebb életközösség és összhangja nemcsak ezen a tényezőn fordul meg. Az időszakos megtartóztatás is megköveteli az önfegyelmezés áldozatát, de ezt ne sajnálja senki, mert áldozat a köve annak az útnak, amely — az Evangélium szavaival élve — szűk, de az életre vezet.

KELTEGETŐ

*Az éj fodros hullámai
összecsapnak a táj felett,
szörnyek osonnak ablakodhoz,
s megrörgetik az üveget.*

*Paripák ügetnek az éjben,
lovakuk árnya égig ér:
ez fekete, amaz fakó,
s a harmadik, akár a vér!*

*Érzed-e, hogy reszket a szív
a kóborló felhők alatt?! —
Pergesd a dobod, gyujts világot,
s riaszd el a halottakat!*

HIÚ ÉRDEM

*Hiú érdem, mely érdekére néz,
mások fölé emelve önmagát:
benn a percek féreg-foga rág,
s útja önzése-vájtja sírba vész.
Góg tetszeleg saját erényeként,
cimerül hordva vélt előjogát:
hervadt babér díszíti homlokát,*

*s fölé romlás ütötte bélyegét.
Az oktalan, hazudva életét,
lakattal zárja szíve ajtaját,
s öndicsérettel írva végzetét,
lelkében dajkálgatja a Halált!
Tett dolgaidról bármiképp itélsz:
erényeiddel mérik, mennyit érsz!*

Balássy László